

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.

Na pol roka --- 2 " --- "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Majitel' a vydavatel' :

JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Liek proti boleniu zubov.

Položenie nášeho hospodára.

Spievalo sa v tej uhorskej krajine: «Tu žiť a umrieť musíš.» Bolo to vtedy, keď na pánte vysela u každého gazdy porčovina, tri, štyri kusy pôlty, v komore plno, v maštali pekné chvosty. A hranice od Kolomei a Tarnopolu strážil zákon a žandár. Na skale kilometernej nápis: «Židom do Uhorskej prístup je zakázaný!» Vtedy náš hospodár nevedel kam je za Oceán, bo more poznal len z evangeliuma že i taká mláka je na svete, v ktorej sa mali učedníci Pána potopiť. V danovej knižke mal naznačeno len groš abo dudek; o prirážkach na matrikárov, na cibil, na milenium, na panské parády, banderia a čo všetkého ešte nemal ani pochopu. On len vedel o jednej prirážke, ktorá sa písala palicou (nie na papier) keď zle porobil. Cesta jeho bola od stolu ku peci, ztadiaľ do maštale, na jarmak, pred sviatky do mesta a v nedeľu do kostola ovšem sa modliť ale nie špehovať čo farár o politike hovorí.

Pánov poznal len raz-dva rázy do roka, keď prišli krivdu palicou rovnať, ači spravodnosť udeľovať. Nehovorili: «alászolgája», ale rogo humilime. Pod pazuchou písem moc, ale nie veksle; a vtedy mali si písma vo vážnosti, nie jako dnes, kde ešte čo máš na písme, i to fa oklame. Bolo to keď paragraf meral sa palicou, zákon ohlašoval hajdúk s trstenicou a vresk vinníka: joj-joj.

Process sa chytro skončil bez štemplov. Tie lepili na sedenia ale nie na papier, nie však žalobník, ale obžalovaný.

Ale dosť. Nič stálého pod slnkom; to uznal i múdry Šalamon, a to uzná každý i čo je nie Šalamon. Časy sa zmenily. Sedliak nie je už viac poddaným ale pánom, že mu i z Kolomeji obyvatelia povedajú «oni» ale len dotiaľ, kým dačo má. Uhorská krajina je každému otvorená. Dediny označené sú tabulkou na stlpe s nápisom jako sa menuje. Heslo: svoboda, rovnoprávnosť a bratskosť. Sedliak náš nenie viac otrok; jak mu kto ublíži, má dosť fiškálov a pánov, a tí veru odmerajú mu pravdu a trest, že až v ňom žalúdok streští. Tak je teraz; niet rozdielu medzi pánom a sedliakom jako bol predtým. Teraz sme všetci rovní. I sedliak môže nosiť čierny kabát, fúzy, v karty sa hrať, dať si vyhrávať, s pánmi sa bratričkovať, do kostola nechodiť, nespovedať

sa at.d. A kto mu zakáže, abo rozkáže? On je pán, čo aj hneď na mizinu vŕnde.

Do grundbuchu nehľadme; bo tam sú napísané panské hriechy sedliakov: dlhy, a tie nesmie nik poznať ani kňaz. Daňovú knižku nepozerať. Pán sa z knižky neučí, to je pre notára, nie pre sedliaka, preňho je len knižka plat. Je pravda, že to tam čosi viac popisano, že tie groše tam rastú ani po Petrovi a Pavlovi huby, keď dobre poleje; nuž ale to náš notár vysvetlí sedliakovi tak, že preto treba viac platíť, lebo viac do knižky litier napísal a pán rychtár na to i prisvedčí.

Slovom všade pokrok veliký, v každej vrstve ľudí. Pokrok a napredovania. A kto chce pokrok robiť, ten musí vedieť cestu nie len od stola ku kozubu ale i do špárkasi, do krčmy, do hostinca slovom všade, len do kostola nie, bo tam ani peňazí nepožičiaš, ani nevypiješ, len si podriemeš a to môžeš túto pobožnosť vykonať i v krčme pri pohári piva alebo páleného «borgom» zaplateného.

Hej chlapi, toto osveta, toto je prekvitaný stav roľníka v dobe svobody a pántva, práva a bratskosti! A tento stav komu že ďakovať môžete? Liberalizmu! A či nemusíš viac teraz vískať a spievať: «Tu žiť a umrieť musíš?»

Ale čo vidíme? Náš roľník nijak nechce spievať, len keď pri voľbe ho opojá. Keď je triezvy, uverí že mu žiť nie, ale umrieť prichodí. On je smutný čo jak mu je dobre, čo jak sa starajú preň o krčmy, tance, bály páni, ktorí mu slúžia. Bárs jak ho tešia zákonom, voľbami, trestom a pokutou, on sa už nedobre cíti v tom Magyarországu. Ona mu je Egyptom, v ktorom mu je tak teskno ako židom kedysi, ktorí ale do počudovania dobre sa tu cítia. Kde že by nie, veď oni ho učia rozumu nápojom čítať, nie litery ale sklenice, rátať — i pozaušy sa škriabať i cestu za more. Darmo mu hovoríš, že je to nepravda čo si on dumie: že s ním zachádzajú jako kedysi so židmi v Egypte.

On fa drží za nepriateľa a stráni sa fa, len to ti povie: i ty si tiež jeden z tých ... lebo fa už reč tvoja prezradzuje.

Nenachádza náš roľník žiadnej potechy v tej vlasteneckej piesni: tu žiť a umrieť musíš na tej tvojej dedovizni. Nechce on spievať, jako chorý kanárik, bárs mu i biskupi nakladajú, aby spieval, že s tým sa zachráni od americkej mátohy.

Nie, on len hŕta a hŕta, a raz hvizdne a ho už vidíš na hranici otčiny, zavolá jej s Bohom a kŕri do Bremen, odkiaľ ešte odpíše že sedá na loď do Ameriky. Za pár dní vysadne v New-Yorku, kde sa ho neopýtajú čo biskupi na birmovke, či vie «alászolgáňa» povedať, ale či má zdravé ruky, či je udatná chlapina a zakričia «tauglich» do bane pod zem alebo do fabriky a dajú mu denne «štróf» 2 dollare (na našich peniazoch 5 zl.) A náš chlap si popľuje dlane a dá sa do roboty. Po pár dní čuduje sa nad Amerikánami, že jakí sú to dobrí ľudia, veď ho tu žiaden somárom, volom, sprostým Slovákom netituluje jako to nektorí naši úradníci majú vo zvyku.

Nuž nechajme ho pracovať. Ale čo doma hovoria oňom? On je vlastizradca preto, že opustil vlasť, kde mal zomrieť čo hneď hladom. Žid klaje, že mu ušiel, ktorý dobre uňho pálené trovil. Domáci čakajú, kedy príjde list s fúznatým štampilom a v ňom: ženo za mnou v nohy za more, tu je život!

Nuž takto je polozenia sedliaka u nás — a či nie? Veru ľúto je každému i mne, že tá vlasť mliekom a mädom tekucá nekdy, tak sa ľuďom zhnusila, že ju opúšťajú a za morom hľadajú inú. Čo je tomu príčina, o tom si prehovorme budúcné.

Spadovskij.

Otcovský hlas k svojmu ľudu. Napísal a Rodákom svojím venoval: *Andrej Rojko*, jubilárny r. k. kňaz, farár na odpočinku. V Budínpešti. Tiskom Tlačiarne sv. Gerharda nákladom pôvodcovým. Cena jedného sošitu 10 hal., 10 sošitov 90 hal., 50 sošitov 400 hal., 100 sošitov 760 hal. Knižocky obetivý rodolub môže odpredať, alebo rozdať. Peniaze pošlite na: «Szent-Gellért-nyomda, Budapest, VIII. Práter-utcza 44.

Musel by mať z kameňa srdce, komu by neišlo do plaču, pri čítaní Otcovského hlasu tohoto. V ňom odoberá sa náš milený rodolub, stavec blizo 80 ročný od teba ľudu slovenský! Zároveň i uverejňuje svoj testament tebe ľudu venovaný, záležiaci v dobrých radách pre teba. Sú v tom dielku složené vaše krivdy a zťažnosti a je tu vyrečený ortiel nad nepriateľmi vašimi s tou neohrozenou smelosťou, ktorú ste vo spisoch Rojkových vždy obdivovať mohli. Pôvodca si sám želá, aby jeho posledné slová k vám *neomylné každý rodák a každá rodáčka sebe obstarala.* Áno, urobte to: tých 5 kr. každý môže na to venovať — ale urobte to čím skorej, urobte to hneď!

POLITICKÉ CHÝRY.

Otázka bosenských železníc ešte vždy nie je definitívne riešená, a povára sa, že na ten pád, ak by uhorské návrhy prijaté neboly, Széll že podá demissiu. Nemecko-liberálne, v tejto otázke podivným spôsobom na uhorskej strane stojacie časopisy ale tvrdia, že rozhodnutie padlo už na návrhy uhorské. Na každý

Ludevith Botha, vediteľ Búrov.

pád je situácia veľmi kritická a pravdepodobné je, že bude musieť rozhodnúť sám panovník, ako sa to stalo i ohľadom kvoty.

Štátne štipendia pre baby chce minister vnútra zaviesť tým cieľom, aby každá obec v smysle zákona mohla mať diplomovanú babu. Štipendia tieto rozdeľujú sa jednotlivým chudobným obciam, ktoré potom vyšlú do daktorej babskej školy k tomu súcu ženskú a táto bude sa musieť zaviazat za päť rokov v tej obci účinkovať.

Volebné pohyby v Rakúsku sú v plnom prúde, predbežne ovšem len rečou. V Čechách začal hnať silný prúd, aby budúci vyslanci na rajchsráte pokračovali v obstrukcii; no viacerí kandidáti ozvali sa proti tomu; taktiku nemožno predpisovať, tú určujú okolnosti. Pozoruhodné je, že dosavadní vynikajúci vyslanci dr. Engel, predseda klubu českých vyslancov na rajchsráte, a Karol Adámek rozhodne osvedčili, že pri budúcich voľbách žiaden mandát neprijmú.

V anglickej vláde cele neočakávane nastala značná mena. Asice ministerský predseda lord Salisbury, ktorý od desať rokov zároveň bol ministrom zahraničia, vzdal sa tejto poslednej hodnosti a novým anglickým ministrom zahraničia stal sa dosavadný minister vojny Lansdowne. Zároveň následkom odstúpenia novým ministrom vnútra stal sa Rithie, ministrom námorníctva Seldorne a na miesto Lansdownea ministrom vojny stal sa Brodrick. Salisbury vraj vzhľadom na svoj vysoký vek, je asi 70-ročný, vzdal sa zahraničnej torby. Anglické časopisy veľmi nepriaznivo prijímajú nového zahraničného ministra a píše, že vymenovanie Lansdownea vzbudilo po celom Anglicku neprijemné prekvapenie, lebo nový minister zahraničia je človek veľmi nepopulárny. Niektoré časopisy anglické tešia sa tým, že však Salisbury i naďalej bude riadiť záležitosti zahraničné a Lansdowne bude všetko konať dľa jeho úprav.

V júžnej Afrike

uvádzajú sa nové poriadky. Lord Roberts musel odstúpiť, a na miesto neho hlavným veliteľom bude Kitchener. Tohoto pána heslom je: podpaľovať a znivočiť všetky osady a pozabíjať všetko obyvateľstvo. — Ale aj Búri sa na novo sriaďujú. Povýšili vojakom platy a povýšili tiež i tresty na desentorov.

Vojna v Číne.

Na nemecko-anglickú smluvu už prišla odpoveď i od ruskej i od francúzskej i od americkej vlády. Odpovede Ruska a Francúzska sú rovnaké. I Rusko i Francúzsko prvé dva body smluvy o integrite Číny osvojujú si úplne, ohľadom tretieho bodu ale, ktorý hovorí že Anglia a Nemecko spoločne budú brániť svoje záujmy keď by iná mocnosť chcela koristiť v Číne, odpovede znejú v ten smysel, že i Rusko i Francúzsko s času a na čas dľa okolností ustália svoje pokračovanie. Rusko a Francúzsko teda práve tak budú spolu pokračovať, keď by tretia mocnosť chcela koristiť, ako Nemecko a Anglicko. Americká vláda tiež si osvojila prvé dva body, ohľadom tretieho ale vyhlásila, že sa nepovažuje byť povolanou vysloviť mienku o tom punkte.

Vyslanci mocností ešte vždy sa radia o ustálení podmienok pokoja. U dosavadných výsledkoch porád ešte nedošly žiadne spoľahlivé zprávy.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Na sneme po tieto dni pojednávajú výlučne o sňatku trónneho dediča, pofažne o návrhu zákona o tomto sňatku. Čt. čitatelia s minulého čísla môžu byť obznámení z touto záležitosťou.

So strany ľudovej gróf Aladár Zichy podal návrh, ktorý všetkých prekvapil. V návrhu tomto žiada, aby sa sňatok vpísal medzi zákony s doložením, že ustálenia uhorských zákonov o dedení trónu týmto ani najmenej premeny platnosti svojej neutrpiť. Toto doložiť v prítomnom páde bolo treba preto, aby v budúcnosti nik nemôhol ináč vysvetľovať tento zákon.

S neodvyslej strany protimluvili návrhu Széllomvi viacerí. Medzi nimi Polónyi rečnil najviac a na konci reči s otrčenou rukou zaprisahal sa, že toho zákona nikdy všímať si nebude.

Bol to však len márný krik. To dokázalo sa s reči nášho ľudáka Zichyho, ktorej dôvody nijako podvrátil sa nedajú.

Proti Zichymu hovoril sám Széll. Uznával, že návrh Zichyho docela zodpovie zákonom. Predsa však ho vláda neprijme, lebo dodatok vraj je zbytočný.

V tom istom smysle hovoril aj Szilágyi. No Rakovszký náš ho podvrátil tak, že Szilágyi nevedel hneď odpovedať a sľuboval, že pri ďalšom pojednávaní sa vysvetlí.

Ministerpredseda Széll uznáva, že morganatické manželstvo nezodpovedá požiadavkám moderného práva, ale v panovníckych rodinách viacstoročná prax udomácnila túto inštitúciu, a ponač jedna každá rodina má právo pre seba isté pravidlá si ustáliť, ak tieto totižto krajinským zákonom sa neprotivia a nič záujem neurážajú: toto právo nemožno odškriepiť ani panovníckemu domu. Ten spomínaný domáci zákon neobsahuje nič podobného a na dôkaz toho pri veľkej napnutosti celého snemu a poslucháčstva číta tenže doslovne, konkludujú z toho, že manželka následníka trónu uhorskou kráľovnou nemôže byť. Na konci reči zaoberal sa s modifikáciou ľudovej strany, a ačpráve sám uznal správnosť v nej obsažených zásadných osvedčení, túže prijať nemôže, lebo podobné, so samou vecou nie direktne súvisiace osvedčenia nepatria do zákona.

Ku koncu zasadnutia interpeloval Jul. Endrey, že prečo sa už neprevádza IV. zák. článok z roku 1898 o miestnych menách obcí?

Pút' do Jeruzalema.

Odchod: 6-ho januára 1901 z Budapešte na Rjeku, Terst, Brindizi, Corfu, Fatras, Piraeus, Smyrnu, Rhodes, Beiruth, Jaffu, Jeruzalem — nazad: Jaffa, Fort-Said, Alexandria, Brindizi, Terst, Rjeka, Budapešt.

Ceny do Jeruzalema: III. trieda 175 zl.

„ II. „ 340 „

„ I. „ 430 „

I. a II. trieda so stravou na lodi a v Jeruzaleme, pre III. triedu len v Jeruzaleme. — Povedie: Gedeon Dömötör, farár v Budapešti, II. okres Bombatér, kde aj programm dostaf.

«Listy Svätého Antona.»

Iste len božskej prozretelnosti máme pripisovať vzniknutie novej bobožnosti ku sv. Antonovi paduanskému. Tá okolnosť, že tento divotvorný Svätý pomáha v hmotných potrebách nielen tým, ktorí sa ku nemu utiekajú, lež spolu aj chudobe, objasňuje nám tú všeobecnú obľúbenosť novej tejto pobožnosti.

Otázka chlebová bola od jakživa taká, že ten kto ju šťastlivo rozlúštil, získal spolu aj dôveru a povďačnosť so strany tých, ktorým sa odpomohlo. Táto dôvera a táto povďačnosť oproti divotvornému Svätému cirkve našej katolíckej isteže len blahodarne pôsobiť môže ku vzkrieseniu oslablého ducha kresťanského. A preto, že aj hriešni ľudia, ba aj inoverci a neverci zkusili zázračnú pomoc nášho Svätého, nás oprávnené môže naplniť tou sladkou nádejou, že ešte aj tí hriešnici a neverci privinú sa ku cirkvi tej, ktorej Svätý divotvorca im v biedach pomáhal.

Preto podujal som redigovať pre slovenských veriacich «Listy svätého Antona.» — Ako už spomenul som, najmohútnejšie pobádala ma k podujatiu novej nemalej práce moja jednoročná zkušenosť ako redaktora «Kresťana». Myslel som si, že úprimná oddanosť, ktorou som všetky moje city a sily týždenníku ľudovému venoval, povzbudí mŕtvé množstvá biedného ľudu nášho ku smelosti, ku túžbe za vzdelanie seba, a že podarí sa mi kočne vodecov ľudu, duchovenstvo totiž a učiteľov primaf, aby jednomyseľne s úprimnosťou ľútostivej šľachetnej duše privinúli sa k tomu ľudu opustenému. A z tohoto ohľadu nemám príčiny sa so značným zdarom chváliť. Ovšem postúpil počef predplatiteľov a dobrých pracovných síl rozmnožilo sa temer až na obťaž, ale je to predsa všetko nič. Miestami sa to len darí, ale premohé okolia ostávajú mŕtvé.

Vašich priateľov, ktorí za váš blahobyť dňom-nocou pracujú a majetky utrácajú, táto vaša mŕtvota trápi. Podajedni z týchto začínajú pochybovať v možnosti vám odpomôcť. Hovorí, že ste vy duševne tak strašno ubiedení, že nevládzete pochlapiť sa. Že ste vôbec neschopní osvedčenú politiku sledovať a tak si pomáhať. Že od nesmiernej slabosti duševnej hotoví ste radšie pri pokoji bárs aj pomyjami sa biedne živoriť, nežli postaviť sa na päty proti katom vašim.

Je mi to čosi strašného. Obávam sa samému sebe uveriť to o tebe ľudu môj, ale zkušenosť potvrdzuje mi, že sú to nie docela marné ponosy. Ale čo robiť? Nuž nech sa robí čo chce, neprestanem za vás pracovať. Kto miluje utrápený ľud tak jako Kristus miloval a nám milovať kázal, nechže ide pomáhať.

Prosím vás verní v Kristu Bratia moji, idte a učte tie Kristové ovečky! Privádzajte ich na dobrú pastvinu duševnú! Chrňte ich pred falošnými prorokmi, pred zlými spisy! Veď tých sa mnoho roztrusuje medzi ľud a on ubohý mimovolne otravuje seba samého! Dajte im do ruky dobré časopisy; priučajte ich ako majú to, čo čítali, rozumieť, vysvetľujte im vetu za vetu! Jaká malicherná práca by to bola, keby každý predplatiteľ čo len jedného nového získal, a na kolko vyšvihly by sa predsa naše ľudové kresťanské úspechy na jeden úder!

Ponevadž ale politike mnohí nepochopujú, mienim začať s vami od abecedy. Nábožní ste všetci, nábožné noviny tedy vám aj všetkým zodpovedajú. Preto vám chcem takéto podávať a pritom bedliť budem, aby ste pomaly aj iným veciam pochopovali. «Listy sv. Antona» nebudú pre politiku, ale predsa popri náboženských článkoch podávať sa budú aj také o rôznych spoločenských vzdelanostných otázkach, aby sa vám všetkým predsa oči otváraly.

Časopis bude riadne vychodiť od nového roku (prvé číslo rozpošleme už ku vianočným sviatkom) na 1-ého v každom mesiaci. Cieľom jeho bude povzbudiť dôveru v zázračnej moci sv. Antona, tohoto Patróna chudoby, pri tom však zaoberať bude sa so všetkými katolícku cirkve sa týkajúcimi otázky, ba krome týchto budú v ňom aj iné, rozmanité zprávy, aby zodpovedal veškerým duševným potrebám. Vychodiť bude na 16. stranách s obrázkami, bude teda len o poznanie menší, ako je «Kresťan». Predplatná cena budú 2 koruny, ktoré posielajte na adresu: Redakcia «Listy Svätého Antona» **Budapest VIII., Szentkirályi u. 28.**

So srdečným pozdravom na všetkých mojich Rodákov a Rodáčky privolávam v Bohu napred! *E. Sándorfi.*

Zkáza remeselnícka.

(Dokončenie).

Len že tomuto všetkému jesto pomoc. Keď aj fabriky jestvujú, nech ich s tou istou porciou obťažujú, ako sme aj my obťažovaní. A keď nevie, ako to má spraviť, tak mu ja to poviem, vtedy štát nemôže nič škodovať, a my remeselníci budeme sa tiež dobre mať. Veď máme konečne aj plán hotový. Pri cukru, slanine, masti, trunku, tam jesto dobrý dozor na porciu. Nech štát aj pri našom remesle, t. j. pri fabrikách a sklepoch to isté spraviť. Povedzme, že koľko párov tá fabrika topankov spraviť, alebo ten sklepník koľko predá ročite, nech sa vyráta, že koľký tovaryšia by to museli dorábať, a od toľkých nech fabrika lebo ten sklep tak porcie platí, ako my to od našich pomocníkov platíme. Či by to nebola spravdivá vec?

Veď by sme potom videli, ako by tie fabriky s nami konkurovaly! Možno, žeby tí fabrikanti povedali, že ich mašiny veľa koštujú, a že tak ako tí, čo v rukách dorábajú, nemôžu platiť. To je ale žiadna výhovorka, on zato svoje percentá dostane s tým, že 10 rázy viacej s tými mašinami spraviť ako čo by to ľudia v rukách robili. A keď nevýnde na tom, nech podvýši cenu, veď si my z toho nič nebudeme robiť, keď fabrická robota bude drahsia. — Veď aj tak si páni fabrikanti medzi sebou zvykli kartel spraviť, a obyčajne si pri karteli aj cenu zvýšia a nesmie žiaden lacnejšie dať od druhého.

Prečo to takie fabriky nerobia, ktoré z našich remesiel pozostávajú. Ony len s takým tovarom kartelujú, ktorý sa v rukách nedá spraviť. A iste sú na tom, to len aby sme my naše remesla opustili, žeby nemali konkurentov, a žeby aj topanky tak ako obilia na burse mohli bez porcie predávať.

Takto hynieme my, až pomaly vyhynieme. A to všetko ten szabad ipar narobil. To je tá filoxéra pre nás a pre krajinu, a tá sa špatne rozmnožuje, a bárs by len čím skorej všetko požrala, aspoň by si naši potomci asnaď nové vinice založili, aby si viacej takých do viníc nepustili, ktorí ich čisté vinice filoxérou zaprašivili.

A či viete milí bratia čo je to tá filoxéra. To sú tí krivonosí. Tak ako proti filoxére nemohli liek najst, tak aj proti Krivonosom nieta. A len jedine tí na tom pracovali, lebo vedeli, že s týmito vecami oni krajinu opanujú, to jest zo szabad iparom a civilným sobášom.

Lenže keď nik «orvošág» proti tej filoxeri nenašiel ale my by sme ešte mohli najst, len že nie jeden, ale by sme sa všetci museli chytiť, a dať si také okuliare narobiť čo by boli s týmto nápisom: «Kresťania! kupujte len u kresťanov».

To je jediný recept, ktorý by nás ani krajiar nekoštoval, a by všetkým našim biedam odpomôženo bolo. Ale akože to spravíť, aby každý z našich bratov o takýchto nepravostiach vedel, ktoré nám jedine náš milý «Kresťan» uverejní? Nuž musíme všetci čítať nášho «Kresťana», a tiež aj druhé noviny, aby sme sa presvedčili o nepravostiach. Lenže medzi nami remeselníkmi mnoho takých jesto, ktorým veru nedochodí na novinky platiť a to ešte ani len na jedny, nie ešte na viac. Tu nám prichodí si spolky nadobudnúť a všetkým od najmenšieho remeselníka do najväčšieho dovedna držať a nášho milého «Kresťana» si za nášho patróna vyvolíť, aby v žiadnom spolku nechýbel! Veď je to náš, to je ten jediný, ktorý svoj základ nato založil, aby nám oči otvoril a aby nás z tej tmy, v ktorej žijeme, na svetlo vyviedol, a keď nám aj to málo, ešte nám aj sviecu zažne a časom každému do ruky dá.

Poprosme ho, aby prijal naše dopisy, a píšme si jeden druhému o našich biedach. Nech každý to čo vie, to čo mu na srdci leží, to čo ho trápi a sužuje, nech sa poradí o tom s bratmi. Veď je nás veľa; dáme si rady jeden druhému. A náš drahý «Kresťan» bude taký dobrý, že nám na tieto dopisy aj miesta dopraje a tiež s dobrou radou nápomocný bude. Práve sú aj druhé noviny, ale ktoré-že nám takúto pravdu budú písať, keď sú všetky židovské a podporované od vlády; tie musia to písať, čo im tí — čo ich podporujú — kážu.

Tedy je nám zrejmé, že sa pravdy nedopýtame inde, krome u nášho dobrodínca «Kresťana». Tedy odporúčam vrele, aby sme si pravdomluvného «Kresťana» za nášho patróna vyvolili, rozširujeme si ho, veď my Slováci aj tak žiadne noviny nemáme, ktoré by o našich remeslách dopisovali. Ja myslím, že aj také dopisy by sme si mohli dopisovať, ktoré sa našich remesiel týkajú. Mali by sme si dopisovať, ako sa má robiť s akým tovarom; ako sa má prikrajovať, strihať, merať, jedným slovom, aby sme sa mohli v našich odboroch, remeslách, v práci zdelávať. Ja bych tiež mnoho vedel z mojho odboru šusterského dopisovať a mnohé rady dávať. Pri všetkých veciach vďačne s odpoveďou budem slúžiť, tiež by sa aj druhí našli, lebo jeden len jedno vie a všetci všetko.

Jozef Gembiczky,

Majiteľ cis. a k. vynímajúceho (Patentu) privilegiumu.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Podáva: *Ján Straka.*

Z Ameriky: Imrich Horniak 10 kor.; Ondrej Čabala 10 korún; Karol Genzura 7 kor. 50 hal.; Ján Horniak 3 kor.; Ján Onderišin 5 kor.; A. Benkovič 30 halierov; M. Grusz 80 hal.; Ján Banno 4 kor.; z Horných Repas (Spiš) 40 korún; z Levoče: Anna Kastelský 10 korún;

z Ustia (Orava): Matej Bulla 6 kor.; L. Herbst, farár z Prosieka 2 kor.; Štefan Dudaško, kaplán 1 k.; Juditha Olejník z Ružomberku 1 kor. 86 hal.; z Kravian: Ondrej Vitko, učiteľ 2 kor.; Jozef Mišik 3 kor.; z Iglova: Imrich Cibula 2 kor.; Michal Nagy zo Széplaku pri Košiciach 15 kor.; z Hriadku (Liptov): N. N. 2 kor.; zo Žiliny: Michal Intribus 2 kor.; z Puczova: Anton Kovalčík 4 kor.; z Chinoran ružencový spolok 40 korún; zo Štolveka: Maria Kostelník 1 kor.; z Bintu: Katerina Anton 60 hal.; zo Sadku: Štefan Medved 4 kor.; Štefan Hutník 4 kor.; z Eubovni: N. N. 2 kor.; Anna Zarvatkay 2 kor.

Prosba ku láskavým čitateľom Kresťana!

K rozmnoženiu úcty Srdca Ježiša, obraciame sa ku ct. čitateľom «Kresťana» s tou poníženou prosbou, aby ku vnútornému zariadeniu kostola r. katol. stankovanskeho, ktorého stavba o krátky čas sl. komorským panstvom dokončená bude, nejakým milodarom láskave prispieť ráčili.

Obyvatelia našej obce skoro bez výnimky sú chudobní pri železnici zamestnaní robotníci a pltníci, ktorí v potu tváre vyhľadávajú si svoj chlieb a ktorí ešte toho roku pri stavaní kostola musia zplatiť 5734 zl. (päťtisíc-sedemstotryačtyri zl.) čo výmennú cenu zápražných a rukových dní. Už toto je farcha pre nás nesnesiteľná! Z tej príčiny nútení sme ná základe udeleného nám ministerálneho zo dňa 25. juli č. 78.547 vysokého dovolenia, milodary po krajine zbierať.

Na znak vďačnej uznanlivosti urobili sme základinu na 20 zl. (40 korún) za časné a večné blaho všetkých tých dobrodincov našich, ktorí ku vnútornému ozdobeniu kostola nášho jakýmkoľvek malým milodarom prispeli. Za týchto sa bude **každoročne** v neurčitom čase **jedna tichá sv. Omša odbavovať** v Stankovanoch, v kostole «Božského Srdca Ježišovho».

Okrem toho nižepodpísaný miestny farár zaväzuje sa behom jedneho roku rátať od posviacky kostola, **20 (dvadcať) tichých odslúžiť sv. Omši** za tých priaznivcov, ktorí na spomenutý cieľ aspoň 50 kr. (1 korunu) obetujú. Poníženú prosbu našu do láskavej priazne ct. čitateľov Kresťana ešte raz odporúčajú, sme s výrazom zvláštnej úcty

Martin Pazúrik,
farár stankovanský.

Ján Bulják,
kurator.

Tomáš Taraba,
kurator.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 3.

Lovász, Františ Huska a Anna Huska z Liptovskej Novejvsí po 1 kor.; Ružomberský úverný spolok 6 kor.; Jozef Houdek 10 kor.; Jozef Burjan 2 kor.; J. Fischer, Policzer, N. Króner, N. Greguš, N. Greško (I) po 1 kor.; N. N. 20 hal.; N. Potkan 40 hal.; Sz. M. 40 hal.; Ružomberská Banka 20 korún; J. Buda 1 kor.; N. N. 20 hal.; N. Francsek 40 hal.; Juraj Hriný 40 hal.; Julia

Lakner 1 kor.; N. Tholt 1 kor.; E. Belopotocký 40 hal.; N. N. 60 hal.; A. Hajdóczy 40 hal.; L. Herbszt 2 kor.; Štefan Janovčik 2 kor.; N. Komár 40 hal.; N. Mudrončik 40 hal.; Pro gloria Dei 10 kor.; Zuzanna Urban 1 kor.; E. Szebesztianszky 1 kor.; Dr. Šrobár 2 kor.; Ondrej Mišata 40 hal.; Jozef Púček 40 hal.; Ján Tholt 40 hal.; Jozef Novák 40 hal.; Jozef Moravčik 2 kor.; Maria Zvada 20 hal.; Maria Moravčik 20 hal.; Katarina Novák 40 halierov; J. Jakubík 40 halierov. Spolu: číslo 1—3 310 korún.

Božské Srdce Ježiša, odplaf dobrodincom našim všetko to dobré, ktoré Ti oni obetovaním na ozdobenie kostola nášho ochotne preukázali. Požehnaj im za to časne i večne; buď im Ty sám hojnou v nebi odplatom!

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej.

Obetovali: Zo Siplaka Anna Béreš 6 korún, z Hrabušíc Mária Malučký 2 koruny.

BESEDNICA.

Východ slnka.

Slniečko vychodí,
videf lúče jeho —,
jak slabé sú teraz!
— Nehrejú žiadneho.

Slniečko vychodí,
Nad Tatry sa dvíha,
a vojačku pritom
o kraju sa sníva.

Videf lúče jeho
na zem opierať sa,
Slovenka mi matkou,
Slováka mám otca!

Tak slabé sú teraz
východ slnka blesky!
že tým odrodilcom
svietiť majú cesty!

Nehrejú žiadného
slnca nebies lúče,
že pyšný zradník sa
v pohovkách koliše.

Slniečko vychodí,
videf lúče jeho —,
jak slabé sú teraz!
— Nehrejú žiadneho.

Hlas vody.

Nemecký napísal Ludvik Ganghofer. Poslovenčil Dobrovoľník.

Čierne, rozválané mrákavy tiahly čiernou klenbou neba, tak rýchlo, akoby im noc pričiernou bola, akoby v dialke hľadaly jasný prívětivý svit dňa. Vektor neprestajne vial hustým krovím, starými stromami a k úsedavému stonaniu rozkyvoval ich vetvy a haluzy, šuštal zvedlým listím a unášal ho po cestách v divom stami do výše. Toto šustanie a stonanie, toto hučanie a pišťanie, toto vrzganie a vzdychanie splývalo spolu v neprijemno melancholický koncert — tak sa zdalo — akoby ožila bola nemá príroda, akoby dostala výmluvnosť a teraz v hneve a vzteku sťažuje sa Stvoriteľovi: či som nekvitla, či som neniesla ovocie, aké si len sám chcel? Či nesvedčila som v tisícich farbách a zvukoch o Tvojej veľkosti a všemožnosti, či som Ti nebola dosť pekná v pestrých krásach jara, že Ty teraz v zlosti ničíš ma, že studenou rukou vysielaš proti mne smrť, smrť život ničiacej zimy.

Čo to bol ale za hlas, ktorý tak núdzo, tak násilne sa miešal v zvuky ponosujúcej sa prírody? Či to bol smiech zúriaceho pomätenca, a či hlasný nárek nevyslovným bôlom rozorvanej ženy?

«Peniaze? Peniaze? znelo v tomto smiechu, s týmto nárekom. Peniaze mi núkaš, aby som Ťa zabudla, opustila a zrovna ukryla sa v niektorom špinavom kúte? Krásu mojich mladých liet, moju česť, môj celý život tebe som obetovala! S vernosťou som na Tebe vysela, v nedostatku a o starostách všetko s Tebou podelila, držala som Ťa v objatí iskrennej lásky a horúcich bozkov; keď úzkosť ovládla srdce Tvoje, Tvoju celú bytnosť, ja som Ti bola podporou; ja som pozdvihla, keď Ťa opúšťaly sily, ja som Ťa povzbudzovala, keď si zúfal nad svojou budúcnosťou, keď si sa vzdal chcel ďalšieho boja. A Ty Vladko, Ty núkaš mi peniaze! Kým život iba čiernym, trpkým pohľadom zrel na Teba, dotiaľ dobrou som Ti bola, dotiaľ dosť sladko si sa cítil v mojom objatí, tu zapomnel si na všetko, čo tiesnilo a bolelo Ťa. Teraz ale, keď život s vyjasnenou tvárou usmieva sa Ti, chceš ma odpraviť ako nepotrebnú slúžku, chceš sa ma striasť ako nejakého opovrhnutého psa! Ale nie, nie, nie, Vladko! Prejdem Ti cez rozum! Ja chcem videf odmenu mojej vernosti, čo jak studenú odmenu! Že od Teba nemám viac čo lásku očakávať, to ja viem, a viem to už dávno! Že Ty nenávidíš ma v tejto chvílke, ako nenávidí čert dobrého anjela ľudskej duše, to tiež viem! Ale ja nechcem hrať zástož ovce, ktorá mlčky vyčká posledný krok svojego vraha — ja nebudem takou, nie! Ani nechcem ja Tvoje peniaze, ale Teba samého, Vladko môj! Pri Tvojom boku chcem stáť na tej výške, v ústreťi ktorej kráčaš . . . alebo Ťa strhnem v posmech a zúfalstvo . . . dole ku mne, áno, dole ku mne.»

V sprievode úzkostlivého smiechu znely tieto slová! On z hnevom vystrčil svoje ramená, kráčajúc pri boku dievčaťa, akoby prsti svoje vtlačil chcel do toho hrdla, ktoré tieto britké slová vyrieklo. Desné myšlienky preblesly jeho hlavou. Ano, dobre povedala: život usmieva

Š. Z.

sa mu. Cez celý rad rokov zápasil a bojoval bez výsledku, kým náhodou neprišiel k priazni jedného bohatého a vplyvného pána. Touto priazňou bol vždy vyššie a vyššie nesený; obsiahol skvelé postavenie a výnosné zamestnanie, ba touto priazňou obsiahol mal i to najvyššie: bielu jemnú ruku jedinej dcéry a jediného dediča bohatého pána. Majetok a sláva, moc a pôžitok, to boli hviezdny, ktoré sa jasnely na oblohe jeho budúceho života. A o všetko toto mohla ho doniesť tá švadlena — už či z hlavatosti, pomsti, nenávidenia a či z lásky — aby mohla to urobiť, mala k tomu vhodné prostriedky, ona vedela, že nie vždy čistou zbraňou viedol boj a poistenie o zabezpečenie svojej existencie. A keď ešte v jej rozbúrenom srdci usalaší sa žiarlivosť! Keď priletí k nej zarmucujúci chýr, že jedna druhá má nosiť meno jeho, chýr, o zajtrajšom jeho zasnúbení, o šťastí, ktoré celé mesto viaže k jeho zasnúbeniu! Hrozné obrazy vynorily sa pred jeho rozpálené oči — vidí sa v prostriedku skvelej slávnosti, pri jeho boku dievča v kvete svojej krásy, ruka zasnubnice v jeho ruke — počuje cengot pohárov, ktoré dvihajú a pijú na jeho šťastie, na zdar jeho budúcnosti — chce vstať, by láskavými slovami tlumočil blaho svojho srdca — potom počuje lomoz v predsieni, dvere rozletia sa a na prahu zjaví sa postava tejto švadleny, jej tvár s bôlom zpotvorená, vlasy rozčuchrané a úzkostlivý úsmev na jej bládych rtoch. Všetko utíchlo, len ona rozpráva — potom všetci odvrátia sa od neho: snúbenica jeho s plačom utečie na hrud svojho otca — hnev, opvrhnutie, posmech a škodoradosť obrátia proti nemu svoje žihadlá — ukážu mu dvere ako podvodníkovi a on vydaný potupe, hanbe, súdu, hladu...

Tieto obrazy sa mu predstavily, a z týchto obrazov plameň šľahal proti nemu, ktorý s ničením mu hrozil a jeho krv v žilách do varu prinášal. Dych zastal mu, jazyk kolotal v ústoch, desným pohľadom chcel preniknúť tmú nočnú. Vtedy napadne mu prúd čiernej vody, ktorá okraj cesty vlašila a bez žblnkotu zdala sa niesť napred svoje kalné prúdy. Jej hukot zahlušil švist zúriaceho vetra. Na tejto vode hovel jeho pohľad, nadhnul sa nad ňu, akoby ostrím svojho zraku premerať mohol jej hĺbinu, potom rýchlo vyrovnal sa, a so zatajením ducha obydvoma rukama mocnil sa dievčaťa — prsty jeho viazly v mäkké hrdlo — jedon zádrhlivý výkrik, utlumený ston a smrtný chrchot, s tým je zápas zakončený a čierny prúd pohltí jej mrtvolu.

Chvilku ešte s nadhnutou hlavou nepohnuto postál, potom cez plecía obzrel sa nazad. Triasol sa na celom tele, ako by shodiť mohol so seba, čo pred chvíľkou na seba naložil. Z každej pory valil sa mu studený pot, triaška lomila ním, očnia dialka nadžila sa mu a hneď to mal v rozume, čo za týmto nasleduje, odkrytie, vypočutie, pojednávanie, žalár...

Ale kto by ho mohol vyzradíť? Bola to múdra myšlienka, ktorá šepala mu, by to dievča v tento odľahlý park zaviedol, ktorého tmavými cestami už vyše hodiny nikto nešiel. A kto by aj cítil stratu zamordovanej? Nemala otea, nemala priateľa ani priateľku v celom veľkom

meste. Málokto vedel o nej, najviac tá stará vdova, u ktorej na hospode bola. A tejto starene chcel on jednu rozprávku povedať, v ktorej cvendžia dukáty. A sama zamordovaná, akože ho má obviníť? Ona je pohrobená, dobre pohrobená. Táto voda mala pre ňu bezpečný hrob, ten hlboký, mlsavý nánes, ktorý pred jej čiernymi vlnami ležal, ktorý usadil sa zo špiny a smetí celého mesta. Ani voda ho nevyzradí!

«Voda je tak nemá!»

S istým prázdny, studeným úsmevom povedal tieto slová. Potom rýchlo utíchol vietor. Šušťanie zvädlých listov, vzdychanie a stonanie halúz prestalo, a teraz už bolo počuť tupé kolatanie a plechtanie, monotónne hučanie peniacich sa vln.

«Voda!... Hlas vody!»...

Studený strach zatriasol mužom; v ruky ponoril zbladlú tvár a potáčal sa, ako opilec, smerom k mestu.

V nasledujúci večer sa stalo. Z oblokov nádherného domu, ktorý v najživšej ulici mesta ležal, skvelé osvetlenie vnikalo vo večerné šero. Dnu v nádhernej dvorane, pri dlhom stole, sedeli vystrojene, shovorčiví a usmiešní hostia. Z predku uprostred stola sedelo pekné bláde dievča. Jeho nenútený smiech značil, že tento večer preň neprinesol žiadnej radosti. Sedelo medzi svojim otcom a tým mužom, ktorého meno v krátkosti nosiť malo. Zvláštny to hosť s vybladlou obličajou, vpadnutýma a bojazlivýma očima.

«Čo Vám je, Vladko? Čo sa vám stalo?» spýtal sa ho nádejny svokor, keď vstúpil do dvorany.

«Zle mi je... vzrušenie... nával šťastia...» tak sa zajikal a pritom vynorily sa pred neho všetky hrôzyplné hodiny prebdenej noci a pominutého dňa, všetky tieto hodiny s tou obavou, súžením a hrôzou, ktoré ničily jeho silu. Potom prisadol k stolu, pohár za pohárom vyprázdňoval, by rozpálily sa jeho líca a krv rýchlo kolovala v údoch. A predsa čím viac pil, tým studenejší pot vysedal mu na čelo, tým usadľejšou sa stala jeho krv; iba oči sa mu vždy a vždy väčšmi zapalovaly a vždy desnejšie predstavy mal, ktoré sa krútily v krútnave jeho omračeného ducha.

Teraz zavznal hlas poklopaného pohára, živá rozprava utíchla a domáci pán vstal z miesta. Drdžal dobre usporiadanú, namyslenosťou páchnucú reč. Rozprával o svojom bohatstve a tvrdil, že to všetko, čo má, čím sa stal, má len sebe samému čo ďakovať. Preto i vedel oceníť voľnú silu na seba zanechaného muža a teší ho to, že našiel takého muža, ktorý v železnej usilovnosti, v pružnom vytrvaní a v činnej energii jemu by sa vyrovnal a ktorému kynie zlatá budúcnosť. A ani nevedel výdatnejšej podpory dať svojmu domu, ako práve plecía tohoto mladíka, a nemal v moci šťastie svojho jediného, vrele milovaného dieťaťa iným spôsobom zabezpečiť, nežli jeho osúd prikotvíť k osúdu tohoto muža sily a budúcnosti. «A tak prosím Vás, veľactení hostia moji, vyzdvihnite vaše poháre a štrngnite si so mnou na šťastlivé zasnúbenie mojej dcery Elly s milým a mladým naším priateľom Vladkom...»

Štrngot pohárov a hlasný plesot naplňoval dvoranu. Čo skoro ale utíchol tento pohyb; každý očakával odpoveď Vladka.

«Vladko? ... No?» nadhodil jeho otcovský dobrodej a poklopal ho po pleciah.

Vtedy on vyskočil, zapálené oči otočil okolo seba a zdalo sa, že porozumel žiadosti prítomných. Rukou posiel za plným pohárom a vyslovil pár zaujímavých slov. To čo rozprával, zdalo sa zprvu naučenou rečou, potom postával, zaplietol sa, začal znovu...

Hostia udívene hľadeli na seba, na konci stola si niečo pošuškováli, potom zase nastala tichosť. Jednomu hosťovi muselo v dvorane prihorúce byť, utieral si čelo a nahol sa za veľkú kryštálovú fľašu, by vody si nalial do pohára ... potom tú krútil v ústoch...

Vlado pretrhol svoje lalotanie, zrak mu smeravel a hlavu medzi pleciami vtiahnuť mrmlal pred seba: «Voda... hlas vody!»

Vysilene upadla mu vypriamená ruka, no už prevrhol víno, ktoré ločkom tieklo na podlahu ... a medzi toto ločkanie miešal sa člapot dážda, ktorý von pršal.

Osinela Vladová tvár, každý úd jeho tela počal sa triasť, pričom on chripľavým hlasom volal: «Voda... voda ide! A ona ... s ňou ide! Dvere ... dvere otvárajú sa! Nepusťte ju dnu ... nie v dvoranu ... čo povie, luže ... ja som to nevykonal ... ja nie. Ona ... ja ... prosím ... uprosím vás ... dvere, zavrite dvere ... ona ide ... tam ... vy ju nevidíte ... už je tu ... jak plápolia jej oči, ako sa škerí oproti nemu, ako vysia jej vlasy! Čo chceš ... ďalej, hovorím, ďalej ... lebo ... keď nebolo Ťa možno utopiť, tak Ťa zabijem ... ďalej ... ďalej ...»

S výkrikom vyhodil ramenami ponad stôl, silným rozohnaním hodil pohár do dvier, ktorý na doskách týchto s ostrým cvendžaním svojho tenkého skla na črepy sa rozbil.

Ničím nerušená tichosť nastala v dvorane, zadivenie a predesenie zračilo sa z tvár prítomných. So skleným pohľadom hľadel Vlado okolo seba, zdalo sa, že prebral sa z mámoru a pomätenia, zdalo sa, že chápe ním vykonané veci — «hlas vody» vravel tupým hlasom pred seba — potom vyzdvihol obe ruky do povetria, z prs jeho vydral sa chrapot a on s otvorenými ústami, so zlomeným leskom očí padol nazad popri stolci.

Nastal divý lomoz. Jeden hosť, lekár vrhol sa k spadnutému, ztrhol mu z hrdla bielu kravatlu, na dve polovice rozdrapil košelu — a druhý ho nemo obklúčili, kým sa len nezpriamil. Vtedy videli v jeho fahoch ustrašenú malátnosť.

Nepovedal ani slova; len kyvnul pleciami a ovsnil ruky.

Valerkovi.

Hej, Valerko bodrý, chytrý,
pritúl sa ty ku mne, pritri!
Otvor, nachýľ obe ušká,
báčinko ti čos' pošuská.

Buď poriadny, neblúd veľmi,
jak nezbední lasi, selmy.
Poslúchaj vždy tatu, matku,
rob im, syn môj, radosť sladkú.

Slož ručičky večer, ráno,
modlievaj sa pekne, áno.
Pobožnučké, milé dietky
Pán Boh ľubi, rád má všetky.

Uč sa pilno, prvým rovne,
choď do školy usilovne;
ináč bys' bol špatný hlupák,
sprostá ovea, lafo trupák.

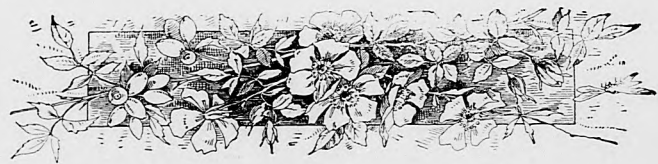
Buď čistotný, čujný, frišký,
nezacundri hábky, knížky.
Kto trhá šat, šlabikáre,
toho virgas mastí, káre.

Miluj malú Hedvigulku
i Gabrišku, tú kotútku;
či sa bavká, či si čišká,
nezabrđaj do jej líčka.

Verný braček buď Toninky,
neškutľuj jej kudrlinky;
nepajed to šumné dievča,
ináč boj sa styku, lievča.

Buď šikovné, múdre chlapča,
zvidíš, dárkov kvapky kapčea.
Buď vždy dobrý — tak to ráči
Boh, rodičia, kaplán báči.

Dlh. Poľský.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bidlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Dvadsaťpäťročné biskupské jubileum slávil v Ostrihome dňa 24. oktobra t. r. osv. p. Jozef Boltizár, generálny vikár a svätiaci biskup, prvý predseda spolku sv. Vojtecha. Z tejto príležitosti obetoval p. biskup na dobročinné ciele 10.000 korún. Medziiným pensijnému

fondu kňazov arcibiskupstva ostrihomskeho venoval 2000 korún, základine na podporu katol. škôl a učiteľov 2000 korún, atď. Žehnaj mu Boh!

Grécky kráľ vo Viedni. Grécky kráľ Juraj od niekoľkých dní bavi sa vo Viedni, kde dočká i svojho do Anglicka cestujúceho syna, kniežata Juraja, gubernátora ostrova Kreta. Jeho veličenstvo náš kráľ navštívil gréckeho kráľa, ktorý mu na to návštevu hneď aj vrátil. Vo štvrtok večer bol v Burgu dvorný obed k pocte kráľa Juraja.

† **Eugen Krayzell**, direktor spišsko-staroveskej sporiteľne dňa 29. októbra v 65. roku veku svojho zomrel a dňa 1. novembra v spišskom Kešmarku pochovaný bol.

Perský šach strovil vraj v Pešti pol milióna korún. Účet v hoteli obnášal prvý raz 18.000 korún, druhý raz 30.000 korún, čo všetko zaplatil šachov hosťiteľ, náš kráľ. Čo všetko nakúpil, dovezú to len pozdejšie za ním a bude toho vraj celý vlak.

Veľko-bitčiansky most cez Váh bol dňa 1. t. m. odovzdaný verejnej premávke.

Transválski dobrovoľníci. S tými dobrovoľníkmi, ktorí z rozličných krajov sveta pospíechali do Južnej Afriky, aby bojovali s Búrmami proti Angličanom a ktorí tieto dni vrátili sa na parniku «Styria» do Triestu, docestovali aj traja uhorskí dobrovoľníci, ktorí popredný zástoj hrali v búrskej armáde. Je to barón Félix Luzsénszky, bývalý úradník snemovne vyslancov a potom veliteľ uhorských dobrovoľníkov v Transvále, Tibor Péchy, bývalý husársky dôstojník a Vilhelm Simon, ktorý bol veliteľom nemeckého komanda, to jest čaty pozostávajúcej z nemeckých dobrovoľníkov. Všetci traja 2. novembra predpoludním došli do Budapešti. V národnom búrskom kroji oblečení dobrovoľníci, keď viedli sa ulicami v širokých búrskejších klobúkoch s veľkým perom a kokardou, vzbudili nemalú sensáciu. Z pomedzi troch spomenutých barón Luzsénszky odniesol si aj viac rán, ktoré sa mu však už šťastne zahojily.

Katolícka tlač americká je v pravde imponantným číslom zastúpená. «Cath. Directory» píše že v Spojených Štátoch je dnes 248 katolíckych časopisov. Z nich 43, medzi nimi 4 denníky, vychádza v reči nemeckej, 17 vo frančtine, 11 poľsky, 7 česky, 6 anglicko-nemecky, 2 španielsky, 2 horvatsky, 2 hollandsky, a po jednom indikom a uhorskom časopise. (A slovensky? R.) Medzi zbývajúcimi 155 anglickými listy nenie ani jediný denník. Celkom vychádza zo všetkých listov asi 150 týždenne 1—2 razy a mimo zmienených 4 nemeckých ešte 2 české, 3 francúzske a 2 poľské 6 krát v týždni. Ostatné listy sú 14 denníky, mesačníky, alebo štvrtročníky.

Kto bude hl. županom v Honte? Terajší hl. župan hontiansky nie je síce ešte prepustený, ale že sa to zanedlho stane, a už pretriasajú otázku, že kto príde na jeho miesto. S viac strán počuť, že vymenovaný bude bývalý podžupan a terajší vyslanec Ján Scitovszky.

Hlad v Indii. Akým strašným bičom bol tohto roku hlad v Indii, nech uváži nasledujúce čísla: 500.000 ľudí zahynulo, ztrata následkom neúrody obnášala vyše

1.000.000.000 k. a 140.000.000 k. rozdelili medzi hladujúcich. A tieto čísla nie sú vymyslené, sdělil ich verejnosti lord Gurzon, indický vicekráľ.

Židovských gymnastov v Uhorsku je 12.770. Ačkoľvek je len 1.000.000 židov v Uhorsku, predsa ich synovia tvoria 22.64 procentov gymnasiálnej mládeže, a 3017 požíva dobrodenie vyučovania v katolíckych ústavoch, a síce: v katolíckych gymnasiách svetských 1072, v Benediktinských 154, cisterciatských 142, piaristických 1101, premonstrátskych 324, biskupských 108, v gymnasiách sedmohradského katolíckeho štátu 90, v grécko-katolíckych 23.

Strelba do mračien. Na záhradníckej a ovocinárskej výstavke v Prešporke vystavené boli aj vzorky dvoch diel, s akými dľa najnovšej teorie strieľajú do mračien, aby v nich ľadovec vzniknúť nemohol. Teória táto sa už na viacej miestach dokázala, menovite v Štýrsku; v Prešporke ale táto strelba do mračien mala za následok, že ňou z rozsiahlych prešporských viníc všetkých vrbcov odohnali, čo je tiež na povšimnutie.

Obilný olej. V Amerike vynasli nový spôsob scenenia obilia. Vyrábajú tam obilný olej jako vedľajší výrobok pri obvyklom doteraz zužitkovaní zrna v mlynoch. Zvláštnymi strojmi vylupujú kly z obilných zrn a túto surovinu spracujú v olejárnach. Teraz vyrábajú už vyše päť millionov gallonov obilného oleja, ktorý použiť sa dá miesto ľanového oleja. K účelom kuchynským sa tento olej nehodil, lebo má neprijemnú príchuť. Teraz sa podarilo túto chuť odstrániť zvláštnym spôsobom výroby, tak že veľmi záživný olej hodí sa ku príprave pokrmu tak dobre, jako iné oleje. Výroba oleja obilného zaiste aj u nás sa ujme a zvýši cenu obilia.

Móric Mezei, vyslanec V. okresu v Pešťbudíne, účtoval svojim voličom a prítomné boli tomuto aktu dľa «Pesti Hirlapu» nasledujúce notability: Kohner, Stiller, Baron, Gutmann, Simon, Brust, Friedman, Frankl, Beimel, Milch, Hertzka, Kanitz, Klein, Steiner veľko-kupci, Weisz Felner, Beck, Frank, Schwarc bankdirektori, Adler, Krumer bankári, Krausz, Krumer, Popper. Grünbaum veľkopriemyselníci, Bamberger, Basch, Schmiedl, Ullmann pravotári. Tieto notability reprezentujú pár sto millionov, po mene poznáte ich iste všetkých a pán Mezei bránil ich oproti, Komjathymu, že sú všetci tuhi vlastenci!

Zavraždený slovenský robotník. Ako viedenskú noviny oznamujú, 15. okt. našli na lúke pri Markthofe mrtvolu slovenského robotníka, ktorého identitu posiaľ nemohli sistiť. Je asi 35 ročný, 165 cm. vysoký, svalnatý, má dlhé červené vlasy a volá sa udajne Matúš.

Nepokoje v Rumunsku. Z Bukureštu oznamujú, že následkom uvedenia novej dane od špiritusu povstaly na niektorých miestach nepokoje. Privolané vojsko privítali sedliaci kamením a kyjami. Ranený komandujúci kapitán použil zbrane, pri čom boli traja sedliaci zastrelení a sedem ranených.

Vážne pre ct. obecnstvo. Müllerov dupplvano-elektromagnetický kríž ači hviezda R. B. Nr. 86967, ktorý po celom Uhorsku obľúbený jest, má dnes jedno

vysvedčenie po ruke, ktoré dôslovne uvádzame: Ctený Pán Müller! Nemôžem zamlčať, abych Vám moju najsrdečnejšiu vďaku nevyslovil, lebo jestli na svete účinného lieku jesto, nenie možno aby Váš prevýšil. Na jar tohoto roku bola moja matka, ktorá na žalúdok trpela a lúpaním napadnutá bola už tak zle, že vôbec nemali sme nádeje našu milovanú matku životu udržať. Bola ona viac kostre ľudskej podobná a nemohla žiadnym údom hýbať. Hľadal som utočisko u Vášho liečivého aparátu kríža to elektromagnetického R. B. Nr. 86967 a zkusil som ku môjmu najväčšiemu zadiveniu, že moja matka po štvorotýždňovom nosení Vášho aparátu lôžko opustila a teraz sa chvála Bohu docela zdravo a dobre cíti. Ani nenie možno dostatočne na srdce klásť každému, kto na také choroby trpí, by sa na Vás obrátil a Váš požehnaný aparát sebe obstaral. Prijmite pane Müller, v mene našej rodiny ešte raz našu najsrdečnejšiu vďaku a milý Pán Boh nech Vám žehná a za Váš vynález sa Vám odplatí. Značím sa s povďačnosťou a úctou Juro Barth v. r. v Baračke, dňa 18. júla 1900.

Literárny oznam.

«Tovaryšstvo III.»

Oznámili sme už v «Lit. Listoch», že tretí sväzok nášho zborníka «Tovaryšstvo» je už v tlači. Odvážili sme sa vydať knihu nákladnú tuším i prismele, keď povážime, že žiadame od katolíckeho obecnstva zvláštne, aby kupovalo knihu u nás drahú v takých časoch, v ktorých i lacná kniha nechváli sa valným odbytom. No odvážili sme sa, lebo ľúbime svoj národ, ktorému radi doprajeme i niečo nádhery a ľúto nám bolo tých slovenských pier, ktoré neboly by pracovaly, i tých pekných prác, ktoré by v rukopisoch spočívaly. Neľutujúc svojich namáhání a obetí, žiadali sme si podať národu knihu i obsahom i vystrojením cennú a pri neobyčajnej drahote — 6 korún — u nás predsa tak lacnú, ako podobnej knihy v iných rečiach ani u veľikých národov nedostať.

Aby ct. obecnstvo vedelo, čo prinesie mu kniha, podávame tu články pre ňu určené:

O všemohúcnosti štátu. Dľa M. A. Štefan *Mišík*.

K životopisu Alexandra Rudnaya. Z latinského rukopisu ochraňovaného v biblioteke metropol. chrámu ostrihomského. A. *Kmeť*. S podobizňou a podpisom Rudnaya.

Záhľadné dejepisné otázky. Rozlušťuje Fr. V. *Sasínek*: I. Slovanská bohoslužba. II. K životopisu sv. Methoda. III. Slovanské kláštory v Uhorsku.

Spiritismus vo svojom pomere ku kresťanstvu. Dr. Štefan *Kmeť*.

Päť dní roku 1900 v Ríme. Heraklius *Porubský*. — S 25 obrazmi.

Sitno, a čo s neho vidieť. Píše Andrej *Kmeť*: I. Sitno. II. Baďan, (Brežnica), Pečenice, Bátorce, Bohunice, Almáš, Počuvadlo, Klástava. III. Domaniky. IV. Cerovo, Náklo. V. Pokus roztriedenia predhistorických názvov slovenských. VI. Severne od Sitna: Štiavnica, Slavodol, Ilija, Kolpachy (Červení mnísi. Desatoro o cirkevných pamiatkach). VII. Teplá a Žakyl. Močiar. Pustý hrad. VIII. Sklené Teplice. Červený hrad. — S 19 obrazmi.

Krupinské bralce. A. *Kmeť*. S dvoma obrázkami.

Náhrobky. A. *Kmeť*, S 3 obrázkami.

Príspevek k počátkum historie slovenské. Lubor *Niederle*.

Nová Baňa. Spísal Karol *Dodek*: I. Úryvky dejepisné. II. Poloha Novej Bane. III. Pamätností cirkevné. IV. Obyvatelia Novej Bane, ich život a niektoré budovy. So 4 obrazmi.

Rozvoj prírodných vied v XIX. stoly. Napísal dr. Ján A. *Wagner*.

Výlet k Spišskému zámku. Od Št. *Mišíka*. S 5 obrázky. Pltnicka odprava. Napísal Jozef *Bohúň*. — So 6 obrazmi.

Telegrafovanie bez drôtu. Rev. Jozef *Murgaš*. — S 2 obrazmi.

Spisovný jazyk slovenský. A. *Pietor*.

Nové náhľady o takzvaných koreňoch v reči. Martin *Hojič*.

Štefan Furdek, r. k. farár v Clevelande. O. Podáva Fr. Richard *Osvald*. — S podobizňou.

Všeličo z Ameriky. Píše Štefan *Furdek*: a) Z čoho žijú Slováci v Amerike? b) Kde bývajú Slováci v Amerike? c) Ako žijú naši Slováci v Amerike? d) Americké školy. e) Obchody. f) Spolky. g) Časopisy. S obrazom. (Podobizeň rev. Matúša Jankolu, predsedu I. K. S. Jednoty.)

Črty z katolíckej slovenskej farnosti v Piltston, Pa. Podáva Matúš *Jankola*. — S 1 obrazom.

Moderný šlabikár a počtár v Amerike. Vynález slovenský. Opisuje Štefan *Furdek*. — S 3 obrázkami.

Pessimismus a Slováci — *Margin*.

P. Andrej Kubina S. J. Napísal Martin *Kollár*. — S podobizňou.

Céyx a Halyoné. Z Ovida poslovenčil Martin *Hojič*. Ženský zákon. Obraz z Iudu v 4 dejstvách. Napísal Jozef *Gregor-Tajovský*.

Vianočná ruža. Novelletka. Napísal Fr. *Urbánek*.

Povesti z Iudu. Sosbieral A. *B—y*.

Rozpomienky na kláštorské gymnásium. A. *Bielek*.

Básňami prispeli: Ďateľ, Dlhomír Poľský, Hojič, Sasínek, Somolický, Tichomír, Urbánek, Vlastenec. Spominame básne *ilustrované*: Pri kríži. *Tichomír*. — S jedným obrazom. — Pri studni. *Tichomír*. — S dvoma obrazmi. — Slovenské obrázky. Napísal *Dlhomír Poľský*: Drotári. Sklár. Sklenár. Handrár. — S 5 obrazmi.

Z článkov vidieť, že tretí sväzok smele môže postaviť sa vedľa druhého, ba v istom ohľade i hrdo pozerať naň. Ilustráciami — 83 obrazmi — prevýši ho nápadne. Z hotových príspevkov vybrali sme toľko, že to zaplní viac než 40 hárkov tlačených; ostatné — a je ich pekná kôpka — museli sme odložiť na budúce, akokoľvek nám je toho veľmi ľúto.

Prosíme o láskavé skoré objednávanie a všestrannú podporu. My pracujeme darmo a pri tomto podniku pracujeme mnoho i obetujeme mnoho: preto prosíme šlachetné duše, ktorým Pán Boh viac požehnal, aby i ony niečo dobrovoľne obetovaly.

Cena jedného výtisku *porto*, s pridaním 12 hal. na nákladný list je 6 kor. 12 hal.; viazaného v plátne 8 kor. 92 hal., skvostného výtisku 9 kor. 32 hal. Katol. kňazia dostanú knihu i erga sacra. *

Z druhého sväzku máme ešte niekoľko výtiskov; ich odkúpenie (6 kor. za výtisk) by nám dobre pomohlo.

Všetkých priateľov slovenskej spisby prosíme, aby láskavým objednaním knihy dokázali, že sme všetci svojí; bude nám to milým povzbudením k tomu, aby sme v ťažkej vydavateľskej práci neustávali.

Na Teplej (Lenge, o. p. Bělábánya) v deň sv. Michala archanjela 1900. *Fr. Richard Osvald*.

* Prosili by sme, — ak by bolo možno — pre bohoslovcov a študujúceich výnimečné, nižšie ceny diela určiť. R.

DOPISY.

Habovka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

V 41. čísle «Kreštana» o redaktoroch «Slovenského Denníka» ste sa dôstojný pane Redaktor bol zmienil, že sú to ľudia poriadni. Ja myslím, že ste sa veľmi pomýlil. Keď by boli poriadni, nepoličkovali by katolícke kňazstvo a sv. cirkev našu s tými 20 ohavnými riadkami, ktoré z Pražskej «Zá» prevzímú, vo svojom zlomyselnom «Denníku» so dňa 13-ho októbra v 11-tom čísle vylepili. Ak toľkou poriadnosťou aj na ďalej kypeť budú, vtedy jejich jedovatého Denníka katolíci čítavať nebudú, bo, čo liberáli Česi proti katolicizmu na Slovensku píšú, to «Slovenský Denník», jako pravdu hlásať nemôže. Spomenutý «Denník» z Pražskej «Zá» toto ohlasuje:

Klerikalism na Slovensku. Pražská «Zá» píše pod týmto nadpisom nasledovné. Jakým spôsobom rádi klerikalism medzi lidem slováckým, osvetľuje týchto niekoľko obrázků. V městě Levoči (horní Uhry) odbývá se vždy za 50 let korunovace P. Marie. Kněžím se však zdálo, že koruna je již dost stará i zahájili po slovenských krajích sbírky na novou, kterou také zakoupili prý za 180.000 korun a v červenci pořádali novou korunovaci, ač od poslední uplynulo teprve 30 let. Před slavností ohlašovali faráři s kazatelen, že by přijel sám papež, ale že je příliš starý a že tedy pošle za sebe nejstaršího arcibiskupa a vyzývali lid, aby se přihlašoval, v jakém počtu se z každé dědiny účastní, aby to mohli arcibiskupovi předem oznámiti; i přihlásil se na 40.000 poutníků a počet jejich stoupl s neprihlášenými na 60.000. V kostele nastala taková tlačence, že 16 osob omdlelo, několik pomačkáno, mezi jiným jedna smrtelně, jiní utrpěli zlomeniny.

Na tieto luhárstva ja jako vodca levočských pútnikov siedmich západních stolíc Vyšného Uhorska nasledujúcu slušnú dávam odpoveď:

Nepravda je, že sa každý 50. rok korunovanie Panny Marie na levočskej Hore odbavuje.

Stará koruna sa novou zamenila, ktorá však nie 180.000 korun, lež 2.800 korun stála.

Žiadne sbierky sa po Slovensku na ňu nesporiadaly, bo nadobudnutá je jedine z horlivých milodarov nábožných veriacich z Košíc pod riadením tamejších dôst. pánov Pátrov Dominikánov.

Ďalej tým nepriateľom odpovedám, že Panna Maria Matka Božia, ktorá na levočskej Hore behom 800 rokov sa už tak mnohými zázraky skveje, zaslúžila by, aby nie len každého 30 roku — dľa liberálneho toho Čecha — novou a to zlatou korunou korunovaná bola, lež každým okamžením. každým dňom a každého roku.

Ten vymyslený ohlas z kancela, je hnusný plod toho na rozume pomäteného Čecha «Pražskej Zá»!

Bolo nás v Levoči nie 40.000 lež vyššej než 80.000 opravdivých ctiteľov Marianských, však len ja som ich toho roku 1604-och viedol pod sprievodstvom viacerých dôst. pánov bratov v Kristu.

Ani v mestskom kostole, ani hore nik neomdlel, «tlačence» nebolo, lež ten najkrajší poriadok, nik nebol «pomačkaný», žiaden nebol «smrtetne pomačkaný», tým menej «zlomeniny utrpel», ale — váš duch, vaša duša, váš rozum a modzog od závisťi omdlieva — ctení páni redaktori «Slovenského Denníka»! jako aj tvój nešlechtný liberálu «Pražskej Zá».

Tak teda «Slov. Denník» jako «Pražský Zá» celú túto slávnosť v posmech obracujú. — My tieto noviny spozornosťou budeme sprovádzať, a keď podobné, katolíctvu ubližujúce články vychádzajú v nich budú, o to sa postaráme, aby ľud tieto noviny nečítal, a koniec jejich bude taký, ako aj «Slovenských Listov», ba pod úderami našimi «pomačkani, utrpia zlomeniny», a «smrtelne raneni» volať budú: «katolícku cirkev, jej kňazstvo a jej všeliaké dobré noviny ani brány pekelné nepremôžu»!

Ján Hattyár,

habovský farár a vodca levočskej púte.

Z Preňčova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

To je už neodtajiteľné, že dobrý príklad väčšmi účinkuje na človeka jako tie najvýrečnejšie slová; lebo keď niekto vidí druhého šlachetný skutok vykonať, takrečeno fahaný je, aby to aj on pri danej príležitosti vykonal. Preto aj povstalo to pravdivé porekadlo, že:

«**Malá hrba väčšiu pyta**». Sú ľudia a to i učenejší, ktorí žiaľ Bohu, pochybujú v života schopnosť nášho slov. národa. No, chvála P. Bohu, nemajú pravdu a jich malomyselnosť zavracia sám národ. Lebo nech nám ukáže čo hneď sám cisár Vilhelm medzi svojimi Nemcami, alebo trebárs aj jeho stará matí kráľovná anglická medzi jej angličanmi takú zmužilosť, kolká sa javí v národe slovenskom pri zakladaní sa malostracinskej baňskej účastinárskej spoločnosti, za ktorej účastinárov sa najnovšie prihlásili a predpísané peniaze složili: p. Anton *Velesey*, farár v Zubáku 1 účastinu; p. Štefan *Zerna*, rim. kat. kaplán v Lipt. Hybiech 1 účastinu a pán Ďuro *Dôbrotka*, želiar v Porube (Nitra) 2 účastiny.

Andrej Kmeť, doč. pokladník.

Od Žiliny.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Myslím, že aj od nás prijmete niekoľko riadkov. Naša Žilina sa veru zdviha, stavia na všetky strany. Zase nám pribudly celkom nové dve ulice. Konkurenciu veru vydržia aj s väčšími mestami. Dnes zajtra bude ona pekný zástoj hrať. Železničnými dráhami, ktoré sa do nej sbiehajú, je už takmer s celou Európou spojená. Nedávno

mali sme šťastie v meste našom v jednu nedeľu zavčas rána kniežata bulharského videt, ktorý cestoval za naše uhorské hranice. Pekný príklad nám on tu nechal, keď o 6-tej hodine ráno išiel sv. omšu slyšať. Mnohý panák ju veru neslyší ani o 11-ej hodine; snáď ešte aj vtedy je pochovaný v husacom perí. Aj na modlenie dal 50 zlatiek, by ho nešťastie na ceste nepotklo.

Nezadlho zanim cestoval aj ten francúzsky tulač felčiar Cvajfús. Ten sa tiež kdesi ubieral. Na železnici ho žiaden nečakal, čo on aprehendoval. Až neskorej dopálil jeden jeho známy z Chumca. Ale aj s tým sa povadil, lebo mu dohovárал, akože tak môže cestovať v takej zapierenej «bunde» starodávneho kroja, ktorej priem bol od moľov zožratý a vyzeral, ako ošklbaná líška v lete. Kalpak jeho na hlave s veľkým kohútím kosierkom vyzeral, ako by bol zo starých roztrhaných gájd sfercovaný. Tento natrhľý felčiar sa mi aj pochválil, že složil examen z filologie a síce z reči: uhorskej, slovenskej a francúzskej, a že ho aj jeden vysokocvičený p. profesor Bumbala šťastlivo a s výsledkom vyexamenoval a že dostal aj od neho titul «telca» (staro uhorské slovo). Na moju otázku, či už väčší titul nemohol dostať, odvetil, že nie, lebo by bol musel dostať titul «volca». Nuž vraj vyšší titul žiakom žiaden profesor nedá, taký sebe sám podrží. Žiak nieje nad učiteľa väčší.

Tento tulač aj to povedal, že ide okulátu držať na svoju kúriu, lebo vraj mu cigáni poslednú vrbu vyrúbali, a tak vraj by už bolo po kúrii, ktorú jeho pradedo bol od Mateja kráľa v Cinkote u Veľkej Holby dostal.

Ale veď si ty nie občan krajinský, však si ty nemčúr, hovorím mu ja.

No armálesy naše, ktoré boli u Icika Kalkštajna založené, sa už našly a dľa týchto mám aj ja dovoleno od zadku vidly nosiť ako zeman, t. j. to «y». A preto od včufku, abych mal rešpekt s tými vidlami, volám sa: telcaí Telcaj-Cvajfusy de Eadem et de Éhesháza. Je aj jedna ratolesť našej krve: Volcaj-Hübele-Balázs de Bumbala-Tur.

Že to «y» sme neužívali, ako vidly na zadku, príčina tomu sú Slováci, lebo tí mnoho tých «y» užívajú a zvlášte každý slovenského mena zeman má to «y», a my sme nechceli, by nás preto «y» nazývali Slovákmí. Ale včuf už, keď mi povedali, že som nenie Slovákom, ani uhorský neviem, nuž aspoň si to «y» na parádu vezmem, abych aj ja mal od zadku «Cvajfus-y» také vidly a sa brániť mohol tiež vidlami, až ma taký vidlový kde na ceste napadne. Nato som sa odobral od neho! No s Bohom Telca, pápá! S Bohom Volca! on zase mne, ten grobian, no a sme kvit. Pápá! ešte som kričal za ním a som mu nadával, ale už nepočul, rušeň jazdil fajčiaci preč k vysokým Tatrám. *Juro Nehnevajsa, gazda.*

Z Rojkova.

Veľbný Pán Redaktor!

V krátkosti v mene našich pltníkov Vám sdeľujem, že nás židia veľmi radi vidia. Nemôžeme sa ich úplne striasť. Jeden vyvandroval, prišiel druhý. Jeden sa obesil,

prišiel tretí. Jeden na plti do Komárna sa zviezol, prišiel ku nám štvrtý zvláštny žid z pokolenia Jakubovho. Toto židisko v obci šarapatí, sklep a krčmu otvára, vytrubuje že na borg bude dávať, že obci chce dobre, ach jak hnusne sa pretvára. Židufa zas syr miesi, vážky čistí, sol predáva; biednej, opustenej obci všetko lacnejšej dáva. Škorice za groš pol funta dopraje, veď je ona nábožná, nikdy na kresťanský sklep nezakľaje.

Čuduj sa svete čo sa u nás prihodilo v lete: židovi rohy narástly veľké jako trúba, kole s nimi všade kde sa pohne, dokiaľ jeho šiju tvrdú obec naša poriadne nesohne. Naučíme ho pri kaplici z obecného mlátif, povieme mu, jakoby sa odcudzený kúštik poľe môhol vrátiť, kúpime mu na miesenie syru, poriadnu mašinu, aby môhol celý Liptov syrom zaopatriť, dáme mu však i úzdu na pysk, aby nemôhol celú obec prekabátiť.

Žid so židufou sú zvedaví, čo ten svet o nich ozaj tak vraví. Čuj žide novomódny, čo svet o tebe súdi? Synu z pokolenia Abrahámovho, márne tvoje vzteky, hlas, škrek, kľatba tvoja k nebu nedoletí; a keď aj doletí nazpät sa navráti, tvoju pyšnú hlavu na posmech obráti.

Syn z pokolenia Jakubovho.

Z vidieku, na Dušičky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Poprajte, prosím Vás, týmto pár riadkom miestočka v tomto našom milom «Kresťanovi», ktorého keď čítam, až ma tak dvíha, že by som razom aj ja všetko to rád vypísal, čo vo mne vre, aby zvrely city aj v iných srdciach a ramená zmužilé aby sa naprúžily k udatným činom za slobodu a voľnosť národa. — Rád by som rozjatriť mysle, aby horlily za pravdu, zákon a právo svojeti a vymohly si úctu v oči cudzincem horlivou zaujatostou za česť svoju a platnosť svojstva. Tak nám Boh pomáhaj aj nerozdilná svätá Trojica: Otec, Syn a Duch svätý!

No «Kresťan» predchádza dobrým príkladom. Hovorí vznešeno, reže do živého a budí i napolomrtvého. Ale tak treba; bez takej zmužilej odhodlanosti to neide.

A že sa Vám dielo šťastlivo darí, toho zretedelný dôkaz je to, že sa katolícky ľud slovenský na všetky strany neočakávane, ba úžasne prebúdza, viery svojej sa pevno chytá a proti bezbožnosti do pevných šikov sa druží. A touto svojou živelnou zálahou bere sebou i jednotlivcov, ako divý prúd klady, balvany a stáleté dubiská a jedle.

A to je všetko Vašou zásluhou; lebo bez Vášho smelého vystupovania hlivel by bol národ aj naďalej jalove, a Bohom bohato nadané sily, talenty, písma by boli zakopané ostaly ako tie toho planého šafára, čo svoj od hospodára obdržaný talent zakopal zo strachu, aby sa mu nikde nepodel.

Avšak tieto nové povstale sily treba sriadif, ustrojif a náležite pripravif, aby — jako hovorite hromadne vzniklé — slúžily zdarne svojmu cieľu a prospievaly ku sláve cirkve katolíckej a národa slovenského v slobodnej

vlasti. Dovoľte teda, aby som ja, čo najmenší z pomedzi služobníkov Božích, povzniesol svoje skromné slovičko ku započatiu tohto sriadenia a navrhol týmto, Bohom dobrotivým nám pozhnaným zlatoustým spisovateľom, dopisovateľom, básnikom a spanilomyseľným obrancom našej katolíckej veci a šľachetným mysliteľom, žeby sme si ku hájeniu našej viery, nášho zjaveného náboženstva, našej národnej cti a obrane drahej vlasti proti úplnému zkazáreniu a zožidovšteniu založili Nové Tovaryšstvo milovníkov jazyka slovenského, ktorým cieľom prosím aj hneď tieto tu pripojené stanovky uverejníť, aby sa k nim verejne mohlo prehovoríť, a ktorí by s týmto súhlasili, sa hneď aj prihlásiť mohli. Lebo veru je zvrchovaný čas. Máme si brániť drahého otca i sladkú mať, zdedený jazyk, krv a vlasť a to všetko jedine sečom výrečného slova a neohroženého písma.

Tovaryšstvo toto sriadilo by sa teda dľa týchto stanov: (Nasledujú stanovky v budúcom čísle). *Iluský.*

Odkazy redakcie.

Vp. L. R. v Pósaľve. Obráťte sa na «Központi oltáregyesület elnöksége, Budapest, VI., váczí-u, 46.» Ku prosbe treba pripojiť. 1. Vidimovaný p. dekanom menoslov kostolných náradia a súvahu (nie celé počty) príjmov a výdavkov chrámu. 2. Osobitný lajster vecí o ktoré sa uchádzate. 3. Udať poštu, stanicu železničnú. 4. Obrátiť sa čím skorej.

Tichý pozorovateľ. Tiež až v budúcom čísle môžeme uverejniť váš dopis. Za správu vďaka. Také správy sú pre náš časopis vážne, lebo sú vo vašom dopise nie rozumkovania, lež vážne udalosti.

Vp. A. Rojko. Čo bolo v Černoknažníku, to bol len žart. Herkópatrová nová strana «48-aš», to sú len také pletky bez všetkého významu. Čo chcel ten pán s tým docieľiť, nevieme. Akiste trochu kriku pôsobíť, aby získal predplatiteľov. Ale mu to nedobre vypáľilo, keďže rozumných ľudí nemožno za bláznov držať.

P. Prešporok. O malostracinskej bani toľkoto: Všetky dokumentá vzťahujúce sa na banu sú v poriadku. Tie som sám videl. Uhlie dľa vysvedčenia ministerstva má byť dobré. Aká je tá baňa, koľko je v nej uhlia, o tom dá vývod p. Ličko. Ale najmúdrejšie je osobne presvedčiť sa.

Zvedavý v K. Kl. Prešporoku. V dnešnom čísle Kresťana je dopis o «Slov. Denníku». Myslíme, že sa to stalo z omýlu. Doteraz není sú tie noviny v službe socialistov. Ale keby aj socialistickými sa staly, nečudoval bych sa. Ľud pôjde ta, odkiaľ očakávať bude priateľského slova. A socialisty takto budú ľudu hovoriť aby si ho získali. Nám však niektorí pánkovia zazlievajú, že nemlčíme o krivdách donebavolajúcich ľudu. Nuž len si zazlievajte! Socialisti isto nebudú mlčať o tých veciach, lež budú našich pánkov ako nepriateľov ľudu predstavovať. Len nesmierne hlúpy človek si môže uveriť, že sa dá na veky pri pokoji bezstarostne dívať sa na pustnutie ľudu.

Keď nebudú Kristoví učeníci vyhľadávať chudobu, tak jako ju sám Kristus za celého života svojho vyhľadával, nuž najdu sa na to diabľovi učeníci.

Jeden mladý oblokár v Budapešti. Meno ste si nepodpísal. Nahradte te.

Štefan Horňák v Bp. «Listy sv. Antona» vám preznačíme. Adresa je: Vp. Andrej Rojko, vyslúžilý farár. Forgácsfalva.

M. A. Lipník. V slovenčine takej reči niet. Idte ku ktorémukoľvek knihkupcovi na vašom okolí a žiadajte, aby vám takú knižku nemeckú z Viedne obstaral. To vám vďaka urobí.

M. Kirchberg. Nemôžeme prečítať váš list.

Prievidzan. Znamenité máte nápady! Sme povďační, len keby sa to lepšie čítať dalo!

A. R. Nemohli sme. V budúcom čísle. Janko Šárišan vám zase písal.

J. Sz. Bakabánya. To stojí 6 korún, ale možno sa i jednať. Pište na «Kresťan kiadóhivatala» a žiadajte, aby vám za tie peniaze oznam uverejňovali za 3 mesiace.

Spisy redakcii zaslané.

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckých Novín». So schválením najdôst. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. storočia svojim nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Tlačou a nákladom Karla Salvu v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník II. č. 1. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Mariacella v Stýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

Prítel Domoviny. Ročník XVI. Svazek 10. V predplacení 12 svazkov zl. 1.60. «Na prední bašte». Napsal Rudolf Alois Dostál. Dostať u Edv. Beauforta v Praze.

«Ja som nepoškvrené počatie,» to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka. Spracoval Jozef Kompánek, farár veľko-ostratický. Druhé opravené vydanie s povolením cirkevnej vrchnosti.

«Ježiš, priateľ dieťok.» Modlitby a piesne pre katolícke školské dieťky. Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. Sodobrením cirkevnej vrchnosti vo Spiši. Tretie vydanie. Lipt. Sv. Mikuláš. — **Cirkevné piesne** na povšedné dni ku sv. omši s notami. Vyňaté z modlitebnej knižky «Ježiš, priateľ pietok.» Sostavil Štefan Janovcsik. Ružomberok 1900.

Ružencová knižočka. Albána Stolza, myšlienky o žoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Litanie loretanské. Výklad litanii. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr., teraz 26 halierov.

Katolícke Hlasy:

Č. V. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do neba? Strán 67. Cena bola 12 kr., teraz len 16 hal.

Č. VII. Kto je Ježiš Kristus? Str. 19. Cena 4 hal.
«Ja som nepoškvrnené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre ctiteľov lurdskeho zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef **Kompánek**, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla **Salvu** v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Šesť vencov zo slovenských národných piesní složených v antických stupniciach. Pre miešaný sbor usporiadal Milan **Lichard**. Nákladom vlnutým. Turčiansky Sv. Martin. Tlačou Knižtlačiarско-účastinárskeho spolku. 1900. Cena 1 kor. 5 hal. Vrele odporúčame.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecestvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7.40—7.90 kor., peštianska 7.—7.45 kor., z Bäcky 7.40 kor., banátská 7.30 korun.

Raž: 6.60—7.05 kor.

Jačmeň: na krm 6.— korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Ovos: 5.50.— kor.

Kukurica: 6.50.— kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26.40	25.20	23.80	22.60	22.10	20.70
	6	7	7½	8		
	19.—	15.70	14.70	11.60		

Otruby po 100 kil.: drobné 8.80 korun, hrubé 8.80 korun.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 7.75.

Proso: 5.60—5.70 kor., všetko po 50 kil.

brnavá 7.—, pestrá 5.—, drobná 9.25—9.75, cúdená —. **Hrach:** 10.—12.—, lúpaný 18.—. **Šušovica** horšia 11.—, lepšia 14.—

— **Mak:** 25.—26.—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 75.—80.—. Lucerna 64.—66.—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 124—126.—, Slanina ³/₁₀₀ 120.—⁴/₁₀₀ 116.—, udená dobrá slanina 116.— po 100 klgr.

Lekvár srbský transito 14.75.— po 50 klgr.

Petrolej trojkrížový 44.—, dvojkrížový 42.— za 100 klgr. netto.

Olej repcový 76.— za 100 klgr.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; telaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. —; tažené k. —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

Spiritus odanený rafinovaný 116.50.—, denaturovaný 37.—37.½.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

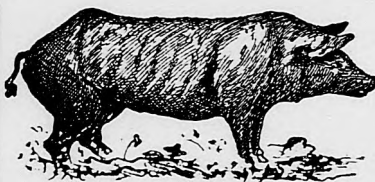
Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trváce hospodárske stroje**, — lebo prislovie je: čo je dobré, je i lacné, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada-si cennik jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopyše zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje v Bytči (Nagy-Bittse).

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti dúlu sviň,

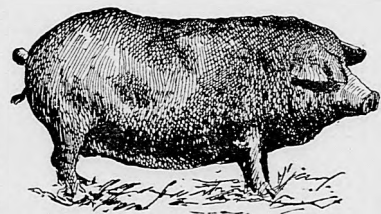
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmieniu týchto v najväčšej miere pripomáha: o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového baliko franco posiala

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už premnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej skl. s návodom je kor. 2.40

KAROL MOLLER

vínokupec

v Trnave, Belokráľ u. č. 433.

doručuje

Biele stolové víno 1 litrovej fľaši 40 kr.

Biele pečienkové víno z pivnice p. gr. Teľkyho 50 kr.

Muškatľové biele z roku 1895 s obsahom 7 zl. od gr. Teľkyho 75 kr.

Perla Karpátov, výbor vína z roku 1892, 0'6 l. Zvlášte pre chudokrevných a zotavujúcich sa chorých 85 kr.

Prázdne fľaše prímjú sa nazad po 10. halieroch ak môj nápis je na nich.

Vína v sudoch.

Od 50 l. vyše bez dane po 100, 200, 300 l. atď.

Terajšia cena stolového vína je po 100 litroch 26 zl.

« « pečienkového vína « « 34 «

NAŠA NÁDEJ,

mesačné sošity k poklone prevelebnej Sviatosti Oltárnej a ku cti prebl. Panny Marie.

Vydáva Tlačiareň Svätého Gerharda

v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.), sem sa majú posiela predplatky a reklamácie. Predplatná cena týchto obrázkových výborných sošitov je len 1 zlatý na celý rok.

Veľká Novina,

čili:

La Sallesteské Proroctvo,

a Veľká Pliaga Sveta,

razom objednané sú k dostaniu za

55 krajeiarov.

K dostaniu jedine

v tlačiarňi Sv. Gerharda, Budapešť Práter-u. 44.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.)

Dostať

v Rudolfa Brüll

diel'novom skiade

Budapešť, IX. Üllői-út 91/a.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lupaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, kľopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, pohľavným nemociam, chladným rukám a nohám, krčom srdca, epilepsii, slabosti, záduhu, isebli, bladosťi závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

Nie tajní prostriedok!

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierekou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lupaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lupaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na pľúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnyim následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a posilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vefa vďakočineníi potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekáreňi, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napolobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.